

**Authenticiteit als hedendaags synoniem voor
het begrip zuiverheid van Patañjali**

Lizette Belksma-Düpper
Scriptie Saswitha Opleiding voor Yoga en Wijsbegeerte
Voorjaar 2015

Je verliest je ziel, je ethiek, niet ineens. Dat gaat in kleine bijna onzichtbare stapjes. Je maakt elkaar gek en voor je het weet doe je dingen die je nooit had gedacht te zullen doen¹

Lizette Belksma-Düpper
Amersfoort
Voorjaar 2015
Scriptie Saswitha Opleiding voor Yoga en Wijsbegeerte

---

¹ Uitspraak van Jordan Belfort in een interview in het Financieel Dagblad d.d. 27 september 2014. Jordan Belfort is de beursfraudeur waarop de film 'Wolf on Wall Street' is gebaseerd.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	5
HOOFDSTUK 1	6
WAT HOUDT HET BEGRIP ‘AUTHENTICITEIT’ IN VOLGENS DE HUIDIGE WESTERSE OPVATTINGEN?	6
Inleiding	6
Authenticiteit volgens Blekkingh	8
Wie is Blekkingh?	8
Authentiek leiderschap en authenticiteit	8
HOOFDSTUK 2	12
WAT ZEGGEN DE YOGA SŪTRA’S VAN PATAÑJALI OVER HET BEGRIP ‘ZUIVERHEID’?	12
Inleiding	12
Wie was Patañjali?	12
Yoga sūtra’s	12
Zuiverheid volgens Taimni	13
Wie was Taimni?	13
Het begrip zuiverheid	13
Mentale zuiverheid	14
Zuiverheid volgens Dijkstra	15
Wie is Dijkstra	15
Innerlijke zuiverheid	15
Zuiverheid volgens Stam	16
Wie is Stam	16
Zuiverheid of reinheid?	16
Zuivere handeling	17
HOOFDSTUK 3	18
WAT ZIJN DE OVEREENKOMSTEN EN DE VERSCHILLEN IN DE VERSCHILLENDE ZIENSWIJZEN?	18
De <i>beloning</i> als mogelijke overeenkomst	18
Is het <i>ego</i> een overeenkomst of verschil	19
De intentie van de handeling als overeenkomst	19
Zuiver gedrag en authentiek gedrag als inwisselbare begrippen	20
CONCLUSIE	21

INLEIDING

Het begrip authenticiteit duikt de laatste jaren steeds vaker op in allerlei managementboeken en managementcursussen. Er is behoefte aan authentieke leiders, maar wat zijn dat dan? Ook veel schandalen waarbij bestuurders zich hebben verrijkt maken de maatschappelijke roep om zogenaamde authentieke leiders steeds luider. De mensen in de maatschappij vragen zich dan af waar het moreel besef van de bestuurders is gebleven?

Daarmee is nog steeds geen antwoord gegeven op de vraag wat authenticiteit is. Het heeft enkel de vraag nog prangender gemaakt. De meeste mensen hebben misschien wel een soort buikgevoel wat authentiek c.q. authenticiteit moet inhouden. Kreten als 'vooral bij jezelf blijven', 'eerlijk en oprecht zijn', 'echt zijn', 'je niet door je ego laten leiden' worden dan ook gebezigd. Het begrip authenticiteit komt ook al snel boven tafel wanneer een ander 'containerbegrip' als integriteit valt.

In mijn werk als compliance officer heb ik de afgelopen jaren veel mensen getraind op het gebied van integriteit. Tijdens die trainingen vroeg ik deelnemers altijd een definitie te geven van het begrip integriteit en het begrip authenticiteit. De deelnemers gaven dan vaak als antwoord dat integriteit en authenticiteit synoniemen zijn voor eerlijk en oprecht zijn. Het lijkt erop dat de termen integriteit en authenticiteit een overlap hebben met elkaar.

Is het begrip authenticiteit misschien gewoon de spreekwoordelijke *oude wijn in nieuwe vaten*? Patañjali beschrijft namelijk in de yoga sūtra's het begrip zuiverheid. Zuiverheid van het lichaam en ook zuiverheid van de geest. Deze laatste lijkt te staan voor het begrip authenticiteit zoals dit in het dagelijkse spraakgebruik wordt gehanteerd. Ik wil in deze scriptie gaan onderzoeken of met zuiverheid hetzelfde wordt bedoeld als met authenticiteit.

De vraagstelling die centraal staat is: **Is het begrip authenticiteit synoniem aan het begrip zuiverheid beschreven in de Yoga Sūtra's van Patañjali?** In deze scriptie hoop ik daar een antwoord op te vinden.

In hoofdstuk 1 zal ik het begrip authenticiteit onderzoeken vanuit huidig westers begrip. Dit zal ik doen door middel van een literatuuronderzoek aangevuld met een interview met Bas Blekkingh docent op de universiteit Nyenrode.

In hoofdstuk 2 zullen de yoga sūtra's centraal staan en dan in het bijzonder het begrip zuiverheid in sūtra II-32 en II-41. De commentaren van gezaghebbende auteurs op deze sūtra's zal ik afzonderlijk bespreken.

In hoofdstuk 3 zal ik de verschillende zienswijzen met elkaar vergelijken om te bezien of en zo ja welke overeenkomsten en welke verschillen er bestaan. In de conclusie zal tenslotte blijken of ik een antwoord heb kunnen krijgen op mijn onderzoeksvraag.

Hoofdstuk 1

Wat houdt het begrip 'authenticiteit' in volgens de huidige westerse opvattingen?

Inleiding

Authenticiteit is bijna een modewoord geworden, zeker na alle schandalen die de afgelopen jaren de revue gepasseerd zijn. Te denken valt aan de Amerikaanse bank Lehman Brothers, de subprime hypotheek van Freddie Mac & Fannie Mae, het aannemen van steekpenningen door Hubert Möllenkamp van woningcorporatie Rochdale, de afluisterpraktijken van Rupert Murdoch en de speculatie met rentederivaten door Vestia. Kortom, de lijst van schandalen is eindeloos en elke keer duikt dan weer het begrip authentiek leiderschap op. Ontbrak het de leiders in deze schandalen dan aan authenticiteit?

Het Financieel Dagblad wijdde op zaterdag 27 september 2014 een groot artikel aan Jordan Belfort. De film 'Wolf on Wall Street' is gebaseerd op de belevenissen van de beursfraudeur Jordan Belfort.

Jordan Belfort verkocht als beursfraudeur via zijn aandelenverkopers eerst goede aandelen aan beleggers. De beleggers maakten mooie winsten en kregen vertrouwen in Belfort en zijn aandelenverkopers, waarna hij de goedgelovige beleggers waardeloze pennystocks² als het ware

---

² Een penny stock is een aandeel van een bedrijf met een hele lage waarde. Een penny stock wordt meestal gedefinieerd als een aandeel met een koers van minder dan een dollar. Deze lage koers is vaak al een indicatie dat het bedrijf afstevent op een faillissement.

door de strot duwde. De koers klapte op een gegeven ogenblik compleet in en de beleggers bleven met grote verliezen achter.

Op de vraag waarom hij het foute pad op ging antwoordt Belfort dan: 'Je verliest je ziel, je ethiek, niet ineens. Dat gaat met kleine bijna onzichtbare stapjes. Je maakt elkaar gek en voor je het weet doe je dingen die je nooit had gedacht te zullen doen.'

Bedoelt Belfort hier te zeggen dat hij langzaam het contact met zijn ziel en zijn authenticiteit was kwijtgeraakt?

Het begrip authenticiteit wordt in de veertiende editie van de Dikke Van Dale³ omschreven als: 'echtheid' en '(in de nieuwere ethiek) waarachtigheid van waaruit morele beslissingen dienen te worden genomen'. Dit laatste is echter niet terug te vinden in de eerste uitgave in 1872 van het woordenboek, want daar staat 'echtheid' en 'geloofwaardigheid'.

Volgens deze beschrijvingen van authenticiteit draait het om echtheid en waarachtigheid. Wat zijn aspecten van waarachtigheid en echtheid? Is het eerlijk zijn in al je uitingen naar de buitenwereld? Eerlijk in de zin van niet liegen en de waarheid spreken naar anderen in je omgeving? Of gaat het om eerlijk naar jezelf (kunnen) kijken? In staat zijn tot eerlijke introspectie, waarbij eerlijk wordt gekeken naar je eigen gedachten en gevoelens. Ontdekken van wie je ten diepste bent, je diepste kwetsbaarheid kennen en vervolgens ook mogen tonen. Is dat authenticiteit?

Leen Zevenbergen zegt in het voorwoord van zijn boek 'En nu laat ik mijn baard staan' dat authentieke leiders transparant zijn. Is transparantie gelijk aan het tonen van je diepste kwetsbaarheid? Zevenbergen laat helaas na dit verder te onderbouwen, echter verder in zijn boek geeft hij aan dat authentieke leiders beschikken over een aantal eigenschappen.

Vier eigenschappen van authentieke mensen zijn: het staan voor wezenlijke waarden, het hebben van durf en creativiteit en het beschikken over zelfkennis.⁴

Vooraf het hebben van durf ontbreekt nog weleens bij leiders. Er bestaat angst om jezelf bloot te geven, angst om kritiek te krijgen of om uitgelachen te worden. Alvorens je een eerlijk en oprecht verhaal over jezelf kunt vertellen zal je wel moeten beschikken over zelfkennis.

Zevenbergen voegt aan zelfkennis ook nog humor toe.⁵ 'Een humoristische leider met durf, zelfkennis en sterke waarden is automatisch authentiek. Erg leuk is het om met authentieke mensen te werken. En een energie dat het geeft!'

---

³ Van Dale (2005) blz. 257

⁴ Zevenbergen (2006) blz. 171

⁵ Zevenbergen (2006) blz. 174

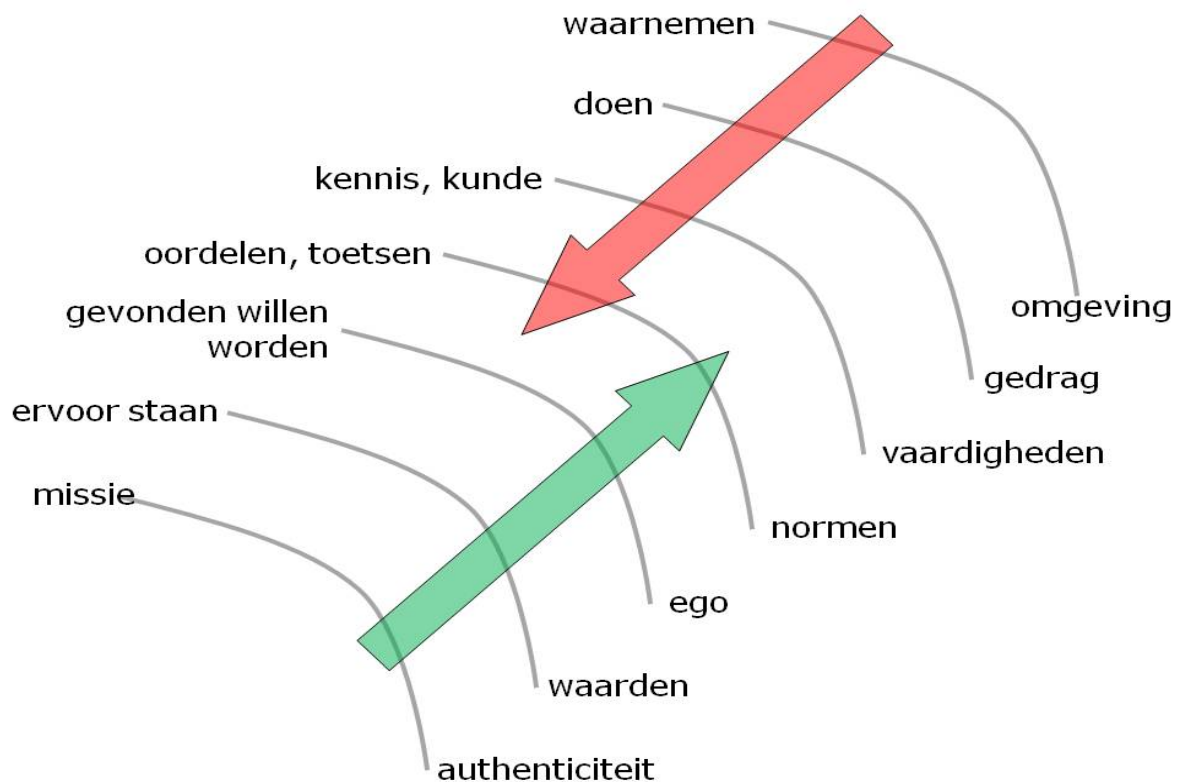
Authenticiteit volgens Blekkingh

Wie is Blekkingh?

Bas Blekkingh heeft zijn opleiding genoten aan de KMA (Koninklijke Militaire Academie) en kreeg de mogelijkheid om binnen de Landmacht leidinggevenden op te leiden. In 1993 is hij overgestapt naar het bedrijfsleven en drie jaar later is hij zijn eigen coachings- en trainingsbureau begonnen. Daarnaast is hij parttime docent aan de universiteit Nyenrode. In 2005 kwam zijn boek 'Authentiek leiderschap', voor het eerst uit en vorig jaar een herziene versie.

Authentiek leiderschap en authenticiteit

Het boek is volgens Blekkingh praktisch ingericht om mensen uit te nodigen om te komen tot een bepaalde denktrant⁶. Hoe ontsluit je je authenticiteit en wat bemoeilijkt die ontsluiting? Het is een misvatting om te denken dat het een werkboek is zonder spirituele lading. Er zijn volgens Blekkingh verschillende stappen of stations om te komen tot authenticiteit en dit doet hij door te werken met het zevenschillenmodel. Elke schil heeft zijn eigen problematiek en oplossing. Wat heb je in een bepaalde schil nodig om vervolgens naar de volgende schil te komen die uiteindelijk leidt tot je authenticiteit, dat is waar Blekkingh zijn lezers tot wil uitnodigen.

Het startpunt van het zevenschillenmodel is de buitenste schil en vandaar wordt naar de binnenste schil gewerkt. De **buitenste schil** is je eigen waarneming van de wereld. Hoe kijk je aan tegen je partner of buurvrouw? De binnenste schil is je kern, je authenticiteit. Blekkingh gebruikt de termen kern en authenticiteit door elkaar.

⁶ Telefonisch interview met Blekkingh 10/2/2015

Blekkingsh geeft aan dat als je eenmaal je kern (binnenste schil) hebt ontdekt, van daaruit weer naar buiten gewerkt kan worden. Vanuit je kern stuur je dan je gedrag.

De **tweede schil** is je gedrag. Gedrag kan bestaan uit spreken, zwijgen, bewegen, aanraken enz. Het is een tastbare schil en ook een belangrijke omdat het de diepste schil is die mensen van de ander kunnen waarnemen. Kortom, je gedrag is zichtbaar voor de mensen in je omgeving. Maar zegt Blekkingsh, je gedrag wordt aangestuurd vanuit informatie in je binnenwereld. Die binnenwereld bestaat uit allerlei verhalen die jezelf hebt waargenomen en geworden zijn tot 'jouw waarheid'. Verhalen over de wereld om je heen, maar ook verhalen over hoe je naar jezelf kijkt en dan gaat Blekkingsh verder: 'Eén van de belangrijkste verhalen in je binnenwereld is je *zelfbeeld*: dat is het verhaal dat je over jezelf hebt opgeslagen in je binnenwereld.'

Vanuit het inzicht in je eigen gedrag ga je naar de **derde schil**. De derde schil wordt door Blekkingsh ook wel de vaardighedenschil genoemd. Het gaat dan om vaardigheden om effectief gedrag te kunnen vertonen in een bepaalde situatie of omgeving. Manipulatie of machtsspelletjes of anderszins bedoelt Blekkingsh niet als effectief gedrag, aangezien dit volgens hem enkel op de korte termijn tot succes leidt en daarom niet aangemoedigd moet worden. Met effectief gedrag bedoelt Blekkingsh: in staat zijn om problemen op te kunnen oplossen.

De normenschil is de **vierde schil**. Het gedrag van mensen wordt bewust danwel onbewust gedreven door normen. Normen die aangeleerd worden door onder andere opvoeders, docenten, vrienden enzovoorts. Blekkingsh maakt daarbij een onderscheid tussen zogenaamde stimulerende normen en blokkerende normen. De stimulerende normen zetten aan tot handelen en de blokkerende houden het handelen juist tegen.

De **vijfde schil** wordt door Blekkingsh de egoschil genoemd. De term ego omschrijft hij als een bepaald zelfbeeld dat je in het verleden heeft geholpen om je op een specifieke manier te positioneren ten opzichte van de omgeving⁷. De doelstelling van het ego is volgens Blekkingsh om zichzelf op een specifieke manier te positioneren van de ander. Het gaat om een kunstje, meestal onbewust, en niet om wie je echt bent. Het is niet authentiek volgens Blekkingsh. Blekkingsh legde ook in het interview⁸ uit dat het ego niet per definitie slecht is, maar het vaak wel een showstopper is om te komen tot je authenticiteit. Het ego belemmert dan. Die belemmering is ontstaan doordat je een bepaald (gedrags)kunstje vele malen hebt gedaan omdat je er succes mee hebt gehad en dan wordt dit op den duur een ingeslepen patroon volgens Blekkingsh en vervolgens een bepaald zelfbeeld en daarmee is er een ego ontstaan. Er zijn heleboel verschillende ego's te onderkennen. Blekkingsh onderscheidt in zijn boek acht ego's, waarbij het steeds gaat om de positionering ten opzichte van de ander.

- Ego 1: de trotse, de opschepper: door aan te geven hoe goed je bent, wil je jezelf boven de ander positioneren
- Ego 2: de zelfstandige, de solist: je geeft expliciet en impliciet aan dat je geen hulp nodig hebt
- Ego 3: de schuldeloze, het slachtoffer: aan anderen aangeven dat je niet verantwoordelijk bent voor de ontstane situatie, anderen vertellend dat je het zo ontzettend zwaar hebt
- Ego 4: de rustige, de wegduiker: contact mijden door geen aandacht te trekken
- Ego 5: de aardigerd, de slijmbal: de ander waarderen of vermaken
- Ego 6: de relativerende, de afgunstige: het succes van de ander te relativeren en van zijn voetstuk afhaken
- Ego 7: de adviseur, de paternalist: anderen continu adviseren of proberen te redden
- Ego 8: de krachtige, de sloper: anderen domineren, de baas zijn en winnen

---

⁷ Blekkingsh (2006) blz. 68 en 69

⁸ Telefonisch interview met Blekkingsh 10/2/2015

Blekkingh is de mening toegedaan dat je 'een ego pas moet aanpakken als je er last van hebt of van denkt te krijgen, als het je dus meer kost dan het opbrengt⁹.'

Hij geeft aan dat de kunst van authentiek leiderschap 'is je ego's te onderkennen en ze òf niet òf bewust in te zetten.'

De **een na laatste schil** is de waardenschil. Waarden en normen worden vaak in een adem genoemd en worden ook nog weleens met elkaar verward. In dit boek wordt ervan uitgegaan dat de waarden de grondbeginselen zijn waar de interne normen op gebaseerd zijn. Dit betekent dat je normen de gedragsregels zijn die voortkomen uit je waarden. De combinatie van normen en waarden vormen vervolgens een bepaalde cultuur in een bepaalde omgeving. In feite kan je stellen dat normen de invulling zijn van een bepaalde waarde. Immers het botsen van culturen gaat nooit over de waarde(n) an sich. Waarden blijken bijna altijd universeel te zijn. Botsingen tussen mensen en culturen gaan over de invulling van een waarde. De waarde integriteit of respect wordt door iedereen onderschreven, maar wordt door een ieder op een andere manier ingevuld en daar gaat dan ook het verschil van mening over.

Onder de waardenschil ligt de **laatste schil**; de authenticiteitsschil. Dit is de diepste schil oftewel de kern. Het is daarmee ook de belangrijkste schil omdat deze schil inhoud geeft aan je leven. Blekkingh geeft in zijn boek op bladzijde 112 een aantal omschrijvingen voor authenticiteit. Ik citeer:

- Authenticiteit betekent echtheid en daardoor betrouwbaarheid
- In je authenticiteit ligt de diepste drijfveer verborgen waarop je gedrag gebaseerd is. De diepste drijfveer is je missie. Je missie is de zingeving, 'hetgeen jij op aarde komt bijdragen'.
- De authenticiteitsschil is de diepste schil van je bestaan, de kern. Het is de bron waaruit alles ontspringt.

Verder gaat Blekkingh niet theoretisch verder in op authenticiteit maar probeert hij de lezer aan de hand van voorbeelden duidelijk te maken wat volgens hem authentiek gedrag inhoudt. Wat als rode draad uit de voorbeelden volgt is steeds het geven vanuit een positieve intentie.¹⁰

Wanneer er niet vanuit een positieve intentie wordt gegeven of gehandeld, dan is er geen sprake van zuiver gedrag. De term zuiver gedrag is niet te lezen in zijn boek, maar kwam naar voren in het telefonisch interview. Daarop vroeg ik hem meteen wat is dan zuiver gedrag? Zuiver gedrag is volgens Blekkingh wanneer je je gedrag dienstbaar maakt aan het hogere, je gedrag is er op gericht om de omgeving naar een hoger plan te brengen en niet jezelf te bevoordelen.

Authentiek gedrag is het meest zuivere gedrag, namelijk met de intentie gericht op de omgeving. Die intentie is een essentiële voorwaarde want soms kan hetzelfde gedrag toch een onzuiver motief hebben.

Blekkingh geeft in zijn boek ook een hedendaags voorbeeld van een zuivere handeling.¹¹ Hij haalt het voorbeeld van Sinterklaasavond aan waarbij je een kadootje voor je/een kind hebt gekocht. Het kind is dolblij en bedankt Sinterklaas. Ook hier is het je niet te doen om de erkenning. Immers Sinterklaas krijgt de erkenning en niet jijzelf.

Het geven van het cadeau oftewel deze zuivere handeling bezorgt je een blij gevoel. Je wordt gelukkig van het blij kind en de reden die Blekkingh hiervoor geeft is het geven vanuit een positieve intentie op authentieke wijze zonder dat je ego een rol speelt.

Gedurende het gesprek vielen de begrippen zuiver en zuiverheid en vertelde Blekkingh dat in een van de eerste aantekeningen van zijn boek 'zuiver gedrag' uitgangspunt was, maar dat hij dat later heeft vervangen door het begrip 'authentiek gedrag'. Vanuit semantisch oogpunt heeft Blekkingh gekozen voor de term authentiek gedrag.

---

⁹ Blekkingh (2006) blz. 100

¹⁰ Blekkingh (2006) blz. 115 e.v.

¹¹ Blekkingh (2007) blz. 111 & 115

De beloning van authentiek gedrag is volgens Blekkingh dat 'je er gelukkiger van wordt'.
'Authentiek gedrag geeft de grootste kans op geluk. Authentiek gedrag kost geen energie, maar genereert juist energie.'¹²

---

¹² Blekkingh (2006) blz. 120

Hoofdstuk 2

Wat zeggen de yoga sūtra's van Patañjali over het begrip 'zuiverheid'?

Inleiding

In dit hoofdstuk zullen de yoga sūtra's van Patañjali centraal staan en dan in het bijzonder het begrip zuiverheid in sūtra II-32 en II-41. Er zijn verschillende gezaghebbende auteurs die commentaren hebben geschreven op de yoga sūtra's. Ik heb gekozen voor Taimni, Dijkstra en Stam en die zal ik in de afzonderlijke paragrafen bespreken.

Wie was Patañjali?

Patañjali was een Indiase filosoof, waar heel weinig bekend over is. Patañjali wordt ook vaak beschouwd als 'de vader' van de yoga. Vader van de yoga omdat hij geldt als de eerste die yoga heeft beschreven, maar of dit ook werkelijk zo is, is onzeker. Ook onzeker is wanneer Patañjali nu precies leefde. Wetenschappers zijn hier verdeeld over. Sommigen beweren dat Patañjali leefde rond 200 jaar voor Christus en andere wetenschappers menen dat Patañjali leefde in de tweede of derde eeuw na Christus. Zij baseren zich op analyses die ze maakten van het Sankriet, de taal waarin de yoga sūtra's zijn geschreven.

Yoga sūtra's

Ook is het onbekend of Patañjali alle sūtra's zelf heeft geschreven of dat hij een deel heeft geschreven of dat het mondelinge wijsheden waren die hij heeft verzameld en eventueel heeft voorzien van zijn commentaar. Gemakshalve spreekt men over de yoga sūtra's van Patañjali. De yoga sūtra's zijn 195 aforismen.¹³ De yoga sūtra's gelden als een verhandeling over het pad dat je als yoga beoefenaar bewandelt; het Achtvoudige Pad. Het Achtvoudige Pad beschrijft de acht treden¹⁴, de zogenaamde 'ashtamarga' als volgt:

1. Yama: tucht uiterlijke discipline. Yama bestaat uit vijf onderdelen:
  - Ahimsā (niet beschadigen)
  - Satya (waarachtigheid)
  - Asteya (niet stelen)
  - Brahmāchārya (kuisheid)
  - Aparigrahāh (niet begeren)
2. Niyama: zelftucht. Niyama bestaat uit vijf onderdelen:
  - Sauça (zuiverheid, reinheid)
  - Samtosha (tevredenheid)
  - Tapah (ascese/streng zijn voor jezelf)
  - Svādhyāya (zelfonderzoek)
  - Īsvaraṇidhāna (respect voor/volle overgave aan de spirituele weg)
3. Āsana: houding
4. Prānāyāma: adembeheering
5. Pratyāhāra: terugtrekken of tegenhouden
6. Dhāranā: concentratie
7. Dhyāna: meditatie

---

¹³ Een aforisme is een korte bondige uitspraak van vaak maar 1 regel die een bepaalde boodschap van wijsheid bevat

¹⁴ Plenckers (2002) blz. 4 e.v. Concentratie, meditatie, contemplatie

8. Samādhi: éénwoording, waarbij uiteindelijk Kaivalya bereikt kan worden. Kaivalya geldt als de allerhoogst bereikbare trap van Samādhi voor ons mensen, bevrijding, loslaten van alle gehechtheid.

Het begrip zuiverheid komt onder andere voor in sūtra II-32¹⁵: **'Sauca-samtosa-tapah-svādhyāyesvara-pranidhānāni niyamāh'**

en in sūtra II-41: **'Sattvasuddhi-saumanasyaikāgryendriya-jayātma-darsana-yogyatvāni ca'**

Deze sūtra's van Patañjali wil ik nader onderzoeken aan de hand van de commentaren en misschien is het daarvoor nodig ook andere sūtra's te bestuderen.

Zuiverheid volgens Taimni

Wie was Taimni?

Dr. I.K. Taimni leefde van 1898-1978 en kwam uit een familie van Brahmanen. Zijn vader, Prem Kishen Taimni, was een filosoof; een pandit. Een pandit is een Brahmaan die de Veda's op een melodische en ritmische manier voordraagt.

Taimni studeerde scheikunde in India en in 1928 promoveerde hij aan de universiteit van Londen tot doctor in de scheikunde. Hij werkte tot aan zijn pensionering aan de universiteit van Allahabad als professor in de scheikunde.

Op 21-jarige leeftijd werd hij lid van de Theosophical Society. Waarschijnlijk was zijn huwelijk met Kunwar Nagu uit Indore daarbij van invloed, want zij bezocht de theosofische meisjesschool van het Indiase hoofdkantoor van de Theosophical Society in Varanasi.

Taimni's commentaar op *De Yoga-Sūtras van Patañjali* is in vele talen vertaald. In 1961 werd het voor het eerst uitgegeven en is nog steeds een veel verkocht boek.

Het begrip zuiverheid

In sūtra II-32 wordt het begrip sauça door Taimni vertaald als zuiverheid. Andere schrijvers vertalen het begrip sauça ook wel als reinheid.

Sauça is het eerste element van niyama. Taimni zegt dat wanneer men wil men begrijpen hoe de zuivering van onze aard aangepakt moet worden, moet eerst het begrip zuiverheid begrepen worden. Zuiverheid is volgens de yoga filosofie: 'het gehele zichtbare en onzichtbare, Universum een manifestatie van het Goddelijk Leven en doorademd door het Goddelijk Bewustzijn. Voor een Verlichte Wijze of Heilige, die het Goddelijke geschouwd heeft, is alles – van een atoom tot de *Īsvara* van een *Brahmānda* – een voertuig van Goddelijk leven en daarom zuiver en heilig.'¹⁶

Hieruit concludeert Taimni vervolgens dat in absolute zin niets als onzuiver kan worden aangemerkt. Iets betitelen als zuiver of onzuiver is dan slechts in relatieve zin. Wat bedoelt Taimni met relatief? Hij bedoelt dat het gebruik van zuiver en onzuiver wordt gebruikt in relatie tot onze zintuigen¹⁷. De zintuigen zijn volgens Taimni zowel de fysieke zintuigen als de bovenzinnelijke zintuigen. Fysieke zintuigen als verkenners van het fysieke lichaam en bovenzinnelijke zintuigen die gebruikt worden als een instrument van emoties en gedachten. Behalve relatief meent Taimni dat het begrip zuiverheid ook vanuit functioneel perspectief moet worden bekeken. Functioneel omdat zuiverheid volgens Taimni zorgt voor het volgende stadium van evolutie dat het leven probeert te bereiken. 'En daarom betekent zuiveren of louteren de eliminatie uit iemands voertuigen van al die elementen en toestanden die de voertuigen verhinderen hun functies behoorlijk te verrichten en het gestelde doel te bereiken. Voor de *Yogi*

---

¹⁵ Taimni (2014) blz. 230

¹⁶ Taimni (2014) blz. 232

¹⁷ Taimni spreekt over zintuigen en voertuigen. Met voertuigen bedoelt Taimni het fysieke lichaam, fysieke zintuigen en bovenzinnelijke zintuigen

is dit doel Zelf-realisatie, door zijn individuele bewustzijn te laten opgaan in het Bewustzijn van de Allerhoogste, of in termen van de *Yoga-sūtra*, het bereiken van *Kaivalya*.’

In de daarop volgende alinea’s gaat Taimni dieper in op de zuivering. Hij geeft aan dat zuivering van onder andere het fysieke lichaam bereikt kan worden door het volgen van een aangepast dieet en de zuivering van de subtielere voertuigen door het gebruik van mantra’s.

Taimni steekt de lezer nog een hart onder de riem voordat hij overgaat tot het bespreken van het volgende element van *niyama*; *samtosha*. Dit doet hij door aan te geven dat wil men zuiverheid (*sauça*) kunnen bereiken, men weliswaar over langere tijd dagelijks oefeningen moet doen, maar daar ook voor beloond wordt. De beloning bestaat eruit dat door het dagelijks uitvoeren van allerlei oefeningen en er opschudding wordt veroorzaakt en dat, ‘spoelt als het ware geleidelijk alle ongewenste elementen uit de verschillende voertuigen weg.’

In *sūtra* II-32 wordt zuiverheid en de beloning van zuiverheid breed besproken. Echter in *sūtra* II-41 wordt ingegaan op datgene wat volgt uit mentale zuiverheid.

Mentale zuiverheid

Sūtra II-41 luidt: ‘**Sattvasuddhi-saumanasyaikāgryendriya-jayātma-darsana-yogyatvāni ca**’

En wordt door Taimni vertaald als:

‘Uit mentale zuiverheid (ontstaat) zuiverheid van Sattva, opgewektheid, eenpuntige gerichtheid, beheersing van de zinnen en geschiktheid tot het schouwen van het Zelf’¹⁸.

Taimni vertaalt *sattvasuddhi* als zuiverheid van *Sattva*, om zo geen verwarring te hebben met het begrip *sauça* van *sūtra* II-32, wat door hem vertaald wordt als zuiverheid.

Taimni¹⁹ zegt dat *sūtra* II-41 de resultaten weergeeft van innerlijke of mentale zuiverheid. Met andere woorden: wat gebeurt er als die innerlijke of mentale zuiverheid er is? Er ontstaan dan een vijftal dingen:

1. Zuiverheid van *Sattva*
2. Opgewektheid
3. Eénpuntige gerichtheid
4. Beheersing van de zinnen
5. Geschiktheid tot schouwen van het Zelf

Wat is *sattva*? *Sattva* vormt samen met *Tamas* en *Rajas* de drie *guna*’s. De *guna*’s vormen het zogenaamde drie-eenheidsprincipe, de drie kwaliteiten die werkzaam zijn in de natuur. Het zijn de wetmatigheden en conditioneringen van de natuur²⁰. Kennis van deze wetmatigheden stelt je in staat om de natuur beter te kunnen begrijpen.

Sattva is de kwaliteit van licht zowel in de zin van licht van gewicht als in de zin van een helder licht. *Rajas* is energie en beweging en *Tamas* heeft de kwaliteit van zwaar, solide en massa. De drie *guna*’s zijn altijd met elkaar verbonden; de één kan niet zonder de ander. ‘Zoals men drie strengen nodig heeft om een koord te vlechten, zo zijn de drie *guna*’s met elkaar verweven, nu eens komt de ene, dan weer de andere draad tevoorschijn.’²¹ Er is steeds maar een streng zichtbaar. De andere strengen zijn er wel, maar op dat moment niet zichtbaar en zo is maar een deel van de werkelijkheid zichtbaar.

Worthington²² omschrijft de drie *guna*’s als: ‘de drie tendenties in de natuur en in de wereld van het bestaan.’ Ze maakt een onderscheid van manifestaties van elke *guna* in de mens en in de natuur. Zo manifesteert *rajas* zich in de natuur als voortdurende groei en verandering en in de mens onder andere als woede, arrogantie, hebzucht en jaloezie. *Tamas* manifesteert zich in de natuur als onbeweeglijkheid en zwaarte en in de mens als onwetenschap, luiheid,

---

¹⁸ Taimni (2014) blz. 258

¹⁹ Taimni (2014) blz. 258 en 259

²⁰ Plenckers (2002) blz. 47

²¹ Plenckers (2002) blz. 47

²² Worthington (1982) blz. 161 en 162

stompzinnigheid, slordigheid en waan. Ze gaat dan verder: 'De werking van sattva, vermengd met de invloed van rajas en tamas, manifesteert zich als devotie, zelfdiscipline, liefdadige werken en het verlangen naar bevrijding.' Sattva in haar zuivere staat wordt gekenmerkt door zuiverheid, verstillings, tevredenheid, blijmoedigheid en doelgerichte concentratie op de taak: het verwerkelijken van bevrijding.²³

Taimni ziet in sūtra II-41 een zogenaamde tweetrapsraket. Hij stelt dat uit de mentale zuiverheid, zuiverheid van Sattva ontstaat en daarna pas ontstaan de andere resultaten. Zuivering stelt hij is het stap voor stap elimineren van de guna's rajas en tamas. Hij realiseert zich dat deze eliminatie betrekkelijk is. Wanneer rajas en tamas minder trekken of anders gezegd minder overheersen dan krijgt sattva meer ruimte. Sattva is de guna die overeenkomt met evenwicht. Rajas en tamas helemaal laten verdwijnen is een utopie. Taimni zegt vervolgens: 'door te stellen dat *Sattva Suddhi* de fundamentele verandering is waar het bij de innerlijke zuivering om gaat: en zijn de andere resultaten die teweeggebracht worden, de natuurlijke consequenties van deze verandering²⁴.'

Hij maakt vervolgens een verwijzing naar sūtra I-31. Op het eerste oog lijkt dit onlogisch maar wat in I-31 wordt genoemd zijn alle tamas en rajas elementen die overheersend kunnen zijn en een mens uit het evenwicht kunnen halen. 'Een verward en uit harmonie gebracht gemoed is zeer zeker niet geschikt om het Zelf te schouwen²⁵.' aldus Taimni.

Zuiverheid volgens Dijkstra

Wie is Dijkstra

Jogchum Dijkstra²⁶ studeerde wiskunde en theologie in Groningen en Amsterdam. Hij had een yogacentrum in Leeuwarden en was wethouder in verschillende gemeenten. Hij schrijft nog kerkelijke liederen voor koren.

Dijkstra is bekend geworden met zijn vertaling en commentaar bij de sūtra's van Patañjali. De toelichting is vrij kort, maar dat is iets waar Dijkstra bewust voor heeft gekozen. Bij de vertaling heeft Dijkstra geprobeerd de oorspronkelijke betekenis te achterhalen van de Sanskrietwoorden en zodoende allerlei termen te herleiden tot hun meest elementaire inhoud.²⁷ Dit geeft de lezer de mogelijkheid om de vertaling keer op keer opnieuw te lezen en een eigen invulling c.q. betekenis aan de sūtra(s) te geven.

Innerlijke zuiverheid

In het boek van Dijkstra *Zien door Yoga* wordt door Dijkstra Sūtra II-41:

'sattvasuddhi-saumanasya-ekāgrya-indriyajaya-ātmadarsana-yogyatvāni ca'

vertaald als:

'En innerlijke zuiverheid, blijdschap, éénpuntigheid, beheersing van de zintuigen en bij machte het wezenlijke te zien.'²⁸

Dijkstra meent dat reinheid een aantal consequenties heeft en dat innerlijke zuiverheid daar één van is. Het commentaar van Dijkstra luidt: 'Ook je innerlijk wordt zuiver, je vermogens om te denken, te voelen, te ervaren, en niet alleen je uiterlijk. Je geest wordt daardoor vervuld van blijdschap, hij wordt rustig en vreedzaam. Dit maakt hem geschikt voor de éénpuntigheid. Je

²³ Worthington (1982) blz. 162

²⁴ Taimni (2014) blz. 258

²⁵ Taimni (2014) blz. 259

²⁶ gemakshalve noem ik Dijkstra zonder daarbij mede-auteur Salvatore Cantore tekort te willen doen

²⁷ Dijkstra (2009) blz. 15

²⁸ de komma's zijn door mijzelf aangebracht om de leesbaarheid te vergroten

kunt je helemaal concentreren op en overgeven aan één iets. Zo leer je je zintuigen te beheersen. Ze dwalen niet meer af en kunnen de meditatie niet meer verstoren. Is je innerlijk zuiver en vervuld van blijdschap, en ben je in staat om je op één punt te concentreren en je door niets anders te laten afleiden, dan ben je ook bij machte om de laatste stap te zetten: het wezenlijke, het zelf, het ziende te zien, te ontmoeten en te ervaren.'

Sattvasuddhi wordt door Dijkstra vertaald als innerlijke zuiverheid en Dijkstra vertaalt sauça als reinheid. Sauça is terug te vinden in sūtra II-32.

Sūtra II-32 wordt in zijn boek weergegeven als: **'sauca-samtosa-tapah-svādhyāya-īśvarapranidhānāni niyamah'** en vervolgens vertaalt als:

'reinheid, tevredenheid, vurige inzet, zelfonderzoek, overgave aan god is zelftucht'²⁹

Dijkstra zegt dan in zijn commentaar dat reinheid zowel ziet op reinheid van het uiterlijk als reinheid van het innerlijk. Over reinheid van het innerlijk zegt Dijkstra dan: 'je geest moet rein zijn, alle smetten zoals haat en agressie moeten worden afgewassen.'

Zoals eerder aangegeven meent Dijkstra dat reinheid (sauca) in sūtra II-32 onder andere leidt tot innerlijke zuiverheid (sattvasuddhi) zoals beschreven in sūtra II-41.

Zuiverheid volgens Stam

Wie is Stam

Ajātā Stam is van oorsprong opgeleid als sociaal academicus met als specialisatie Vrouwen Vormingswerk. Dit zie ik terug in de schrijfstijl van haar boekje 'Yama en Niyama' welke dan ook heel toegankelijk is geschreven. Ook met weinig tot geen kennis van de traditionele yogatraditie kun je op een toegankelijke manier de diepere betekenis van yama en niyama ontdekken.

Zuiverheid of reinheid?

In haar boekje behandelt ze elk element van yama en niyama en op bladzijde 54 vermeldt Stam als kop: 'Niyama I: Sauça (Zuiverheid)'. Hieronder haalt ze sūtra II-41 aan: **'Sattvasuddhi-saumanasyaikāgryendriya-jayātmadarsana-yogyatvāni ca'**

Sūtra II-41 wordt door Stam vertaald³⁰ als:

'Uit mentale Zuiverheid komt zuiverheid van het hart, opgewektheid van geest, het vermogen tot concentratie, beheersing van de hartstochten en geschiktheid van het zien van Atman voort.'

Wat opvalt is dat Stam in tegenstelling tot Dijkstra geen onderscheid maakt in de vertaling van sauça en sattvasuddhi. Ze vertaalt beide Sanskrietbegrippen als zuiverheid. Dijkstra echter vertaalt sauça als reinheid en sattvasuddhi als zuiverheid (zie vorige paragraaf van dit hoofdstuk). De reden waarom ze hiervoor heeft gekozen is niet duidelijk. Mogelijk omwille van de leesbaarheid, want later zegt Stam wel in haar betoog: 'Zuiverheid, ook wel reinheid genoemd,...' Dit lijkt naar mijn mening gedaan omwille van de toegankelijkheid voor de lezer evenals het feit dat sūtra II-32 in het geheel niet genoemd wordt door Stam. Toch brengt Stam op bladzijde 59 een nuancering aan: 'Zuiverheid is een Doel, maar tegelijk ook een Middel. We kunnen in theorie weten dat we in werkelijkheid Zuiver Zijn. We kunnen dit erkennen en voelen als juist en waar. Het kan zijn dat we dit oprecht in zijn volheid willen ervaren. Toch kan er tegelijkertijd nog van alles aan ego, verlangens, emoties en gehechtheden zitten. Sauça is dan het Middel. Zuiverheid als middel betekent het ontwikkelen van de juiste gedachten, de rustig-makende gedachten.' Het zuiveren van gedachten leidt volgens Stam tot zuivere gedachten. Wat

---

²⁹ idem als 28

³⁰ Stam (1996) blz. 54

zijn dan in de optiek van Stam onzuivere gedachten? Onzuiver in die zin betekent: 'de belemmeringen om die immer aanwezige Zuiverheid te ervaren.'³¹ Het ego en wensen die voortkomen uit het ego zijn voorbeelden van belemmeringen.

Zuivere handeling

Zuiverheid³² kent volgens Stam verschillende verschijningsvormen en een daarvan is de Zuivere handeling. Stam bepleit dat wanneer je denkt vanuit het inzicht van zuiverheid dat dan als het ware automatisch de juiste handeling wordt gedaan.

'De handeling wordt dan niet verricht om er zelf op één of andere manier beter van te worden, ook niet om erkenning te krijgen. Pas dan is er sprake van werkelijke liefde in de handeling, als ieder hunkeren naar eigen voordeel is opgehouden. Elke handeling gedaan uit pure toewijding is een zuiver handelen.'³³

---

³¹ Stam (1996) blz. 58

³² Stam (1996) blz. 55 e.v.

³³ Stam (1996) blz. 61

Hoofdstuk 3

Wat zijn de overeenkomsten en de verschillen in de verschillende zienswijzen?

In dit hoofdstuk zal ik de verschillende zienswijzen uit hoofdstuk 2 met elkaar vergelijken. Zijn er verschillen te ontdekken tussen de westerse zienswijze en oosterse zienswijze? Zijn er overeenkomsten tussen de westerse zienswijze en de oosterse zienswijze?

De beloning als mogelijke overeenkomst

Blekingh en Zevenbergen zal ik in het kader van deze scriptie gemakshalve aanduiden als de westerse zienswijze. Uiteraard besef ik mij terdege dat er schrijvers in de huidige tijd zullen zijn die zich niet kunnen vinden in de zienswijze van Blekingh en Zevenbergen.

Blekingh geeft aan dat geven en handelen vanuit een positieve intentie een blij gevoel geeft. Dit blij gevoel is als het ware de beloning voor authentiek gedrag.

Zevenbergen stelt de lezer ook een beloning in het vooruitzicht. In het hoofdstuk 2 heb ik al aangegeven dat Zevenbergen van mening is dat authentieke mensen, transparante mensen zijn. Die mensen laten iets van zichzelf zien en zijn daarmee authentiek volgens Zevenbergen. 'Jezelf open durven stellen is eng, maar de beloning is groot. De beloning is openheid van de anderen en dat maakt het samenwerken vele malen gemakkelijker.'

Is het in het vooruit stellen van een beloning voor authentiek gedrag iets nieuws of spreekt Patañjali ook over een beloning?

Of het als een beloning moet worden beschouwd laat Patañjali in het midden, maar Patañjali geeft wel in sūtra II-35 t/m 39 de gevolgen weer van het volgen van de voorschriften van de tucht. Zo luidt bijvoorbeeld sūtra II-36 '**satya-pratishāyām kriyā-phala-āśrayatvam**' vertaald als '**zodra hij volhardt in waarachtigheid bepaalt hij daden en gevolgen**'³⁴

Dijkstra zegt hierover in zijn commentaar 'dat waarheid en openheid van de yogin maken dat anderen hem vertrouwen. Ze zullen naar hem luisteren en zich van zijn woorden iets aantrekken. Zo beïnvloedt de yogin het gedrag van andere mensen.'

Niet beloning als overeenkomst maar wel openheid van jezelf leidt tot openheid bij de ander is de overeenkomst. Immers de huidige tijd noemt het een beloning en Patañjali enkel een gevolg.

De sūtra's II 40 t/m 45 geven de gevolgen van van de zelftucht weer.

Dijkstra geeft in zijn commentaar op sūtra II-41 (zie hoofdstuk 2) dat reinheid een aantal consequenties heeft. Ik citeer: 'Ook je innerlijk wordt zuiver, je vermogens om te denken, te voelen, te ervaren en niet alleen je uiterlijk. Je geest wordt daardoor vervuld van blijdschap, hij wordt rustig en vreedzaam.' Dijkstra spreekt over consequenties, maar als een consequentie van reinheid, blijdschap is, zou je misschien ook kunnen zeggen dat blijdschap een beloning is van de zelftucht. Zelftucht is terug te vinden in sūtra II-32 die door mij ook besproken is in hoofdstuk 2. Reinheid (sauṇḍhya) is in sūtra II-32 een onderdeel van zelftucht.

Uit het commentaar van Dijkstra zou je kunnen opmaken dat Patañjali ook sprak over een beloning, namelijk in de hoedanigheid van blijdschap, maar wat heeft Taimni gezegd?

Op bladzijde 11 heb ik de vertaling van sūtra II-41 door Taimni opgenomen en Taimni geeft aan dat mentale zuiverheid leidt tot het ontstaan van een aantal zaken en een daarvan is 'opgewektheid'. Wat is opgewektheid? In zijn commentaar³⁵ geeft Taimni aan dat de andere drie resultaten – naast sattva suddhi- van innerlijke of mentale zuiverheid gemakkelijk te begrijpen zijn. Hij gaat hier dan ook niet verder op in. Dan rijst de vraag of de begrippen 'blijdschap' en 'opgewektheid' inwisselbare begrippen zijn. Taimni laat dit aan de lezer over.

---

³⁴ Dijkstra (2009) blz. 106

³⁵ Taimni (2014) blz. 258

Het begrip 'opgewektheid' is ook terug te vinden bij Stam (zie blz. 13) maar dan met de toevoeging 'van geest'. In haar toelichting gaat ze niet expliciet in op het begrip 'opgewektheid van geest' en ik zal om die reden hier ook niet verder op ingaan.

Kortom, verschillende woordkeuzes waarvan je je kunt afvragen of je je er druk om zou moeten maken. Taimni meent van niet.

Opgewektheid, blijdschap, opgewektheid van geest. Verschillende woorden waarvan je je kunt afvragen of de schrijvers echt daadwerkelijk iets anders wilden zeggen. Misschien wel want de schrijvers uit de huidige tijd zijn daarbij gericht op de buitenwereld. Het gaat ze namelijk steeds om de wisselwerking met de omgeving. Terwijl de commentaren op bovengenoemde sūtra's meer zien op de binnenwereld. Immers het gaat dan over 'je geest' en 'je innerlijk'.

Is het ego een overeenkomst of verschil

Het begrip ego neemt een behoorlijke prominente plaats in in het boek van Blekkingh. Zoals ik aangaf op blz. 7 kan het ego volgens Blekkingh een showstopper zijn. Showstopper om te komen tot je authenticiteit. Blekkingh behandelt de verschillende verschijningsvormen van het ego en hoe het ego dan blokkeert om te komen tot authenticiteit.

Het begrip ego ben ik niet bij Dijkstra noch bij Taimni tegengekomen in hun commentaren. Stam laat het begrip ego heel even vallen.³⁶ Ze geeft aan in het eerste deel van haar boekje dat over yama gaat 'dat ego en de wensen die daaruit voortkomen de rustverstoorders zijn.' Het ego met haar wensen als rustverstoorders trekt ze dan door naar zuiverheid. Ze meent 'onrustig is onzuiver'. 'Als we het denken zuiveren, dan betekent dat, dat we het zuiveren van (teveel) wensen en voorzover er wensen zijn, deze transformeren naar zuivere wensen.' Het ego en de daaruit voortkomende wensen is volgens haar één van de blokkades (rustverstoorders) om te komen tot zuiverheid. Blekkingh meent dat het ego een blokkade kan vormen om tot authenticiteit te komen. Blekkingh geeft bij de bespreking van de verschillende ego's (zie blz. 7) ook de daaraan gekoppelde wensen weer. Bijvoorbeeld bij ego 1 de trotse, de opschepper, waar de wens is dat je jezelf boven de ander wilt positioneren of ego 3 de schuldeloze, het slachtoffer, waar de wens is om medelijden op te wekken. Blekkingh noemt dit bij elk ego niet *wens* maar *doel*. Doel als wat je wilt bereiken met een bepaald gedrag.

Beiden beschrijven een weg waarbij het ego als blokkade moet worden weggenomen om te komen tot zuiverheid of authenticiteit.

Als je ervan zou uitgaan dat zuiverheid en authenticiteit hetzelfde is -maar daarover straks meer- dan is er een overeenkomst te constateren tussen Blekkingh en Stam namelijk dat het ego en de daaraan gekoppelde wensen een hindernis vormen om te komen tot zuiverheid c.q. authenticiteit.

De intentie van de handeling als overeenkomst

Blekkingh en Stam spreken allebei over *de intentie van de handeling*.

Afhankelijk van de intentie van de handeling, is de handeling zuiver of niet zuiver.

Volgens Stam³⁷ wordt de zuivere handeling gekenmerkt als: 'De handeling wordt dan niet verricht om er zelf op één of andere manier beter van te worden, ook niet om erkenning te krijgen. Pas dan is er sprake van werkelijke liefde in de handeling, als ieder hunkeren naar eigen voordeel is opgehouden. Elke handeling gedaan uit pure toewijding is een zuiver handelen'.

De woorden van Stam 'niet om er zelf beter van te worden' tonen grote gelijkens met wat Blekkingh aanhaalt met 'jezelf positioneren boven de ander'. Blekkingh bedoelt daarmee dat in dat geval je je eigen belang laat prevaleren boven het hogere belang, de ander of de omgeving. In het telefonisch interview gaf Blekkingh ook aan dat authentiek gedrag het meest zuivere gedrag is omdat het gericht is op je omgeving en niet op jou als persoon. De omgeving als buitenwereld daar is de intentie van de handeling op gericht. Wat Stam bedoelt met intentie van de handeling

---

³⁶ Stam (1996) blz. 59

³⁷ Stam (1996) blz. 61

is die buitenwereld al voorbij en gericht op de binnenwereld. Dus ja, beide schrijvers hebben het over *intentie van de handeling*, maar de een gericht op de buitenwereld en de ander op de binnenwereld.

Zuiver gedrag en authentiek gedrag als inwisselbare begrippen

Zuiver gedrag en authentiek gedrag zijn voor Blekkingh twee begrippen waarmee hetzelfde wordt bedoeld, zie ook mijn uitleg op blz. 8. Kortom, voor Blekkingh zijn zuiver gedrag en authentiek gedrag synoniemen, maar geldt dit ook voor authenticiteit en zuiverheid? Oftewel is de huidige zienswijze over authenticiteit hetzelfde als wat Patañjali bedoelde met zuiverheid? Het is dan weer goed om het begrip *sauça* uit sūtra II-32 te onderscheiden van het begrip *sattvasuddhi* uit sūtra II-41 ondanks dat beide begrippen vertaald kunnen worden als zuiverheid. De sūtra's vormen een beschrijving van het Achtvoudige Pad (zie ook blz. 11) en zodoende gaat *sauça*, ook wel reinheid genoemd, vooraf aan *sattvasuddhi*.

Sauça is het eerste element van *niyama* oftewel reinheid van lichaam en geest. Dijkstra zegt over reinheid van de geest dat 'alle smetten zoals haat en agressie moeten worden afgewassen'. Of anders gezegd in de woorden van Taimni om 'alle ongewenste gedachten en emoties uit het denken te bannen en deze voortdurend en standvastig te vervangen door gedachten en emoties van een hoger en subtieler karakter.'

Wat Blekkingh beschrijft als het zelfbeeld 'het verhaal dat je over jezelf hebt opgeslagen in je binnenwereld' is in feite een verzameling van emoties en gedachten. Hij beschrijft dan ook allerlei emoties zoals bijvoorbeeld angst. Uit het zelfbeeld ontstaat dan een bepaald ego (zie hoofdstuk 2). Als je je minder laat leiden door je ego's komt je authenticiteit meer naar buiten, volgens Blekkingh. Is dit dan misschien een vorm van reinheid van de geest, een beschrijving van *sauça* naar hedendaagse begrippen?

Als het antwoord ja is op deze vraag, dan kom je niet meer toe aan sūtra II-41, want je hebt al geconstateerd dat de beschrijving van Blekkingh de beschrijving van sūtra II-32 in een modern jasje is.

Als het antwoord nee is op de vraag, kunnen authenticiteit en *sattvasuddhi* dan nog inwisselbare begrippen zijn?

Blekkingh geeft als definitie voor authenticiteit: *echtheid en daardoor betrouwbaarheid*
De authenticiteitsschil is de diepste schil van je bestaan, de kern. Het is de bron waaruit alles ontspringt. Blekkingh heeft het niet over het Zelf, maar over *je diepste drijfveer, je missie, je zingeving (hetgeen jij op aarde komt bijdragen).*

Taimni omschrijft *sattva suddhi* als *Zelf-realiserie*, geschiktheid om het Zelf te schouwen.

Dijkstra heeft het in zijn commentaar over de laatste stap die gezet wordt. 'Is je innerlijk zuiver en vervuld van blijdschap, en ben je in staat om je op één punt te concentreren en je door niets anders te laten afleiden, dan ben je ook bij machte om de laatste stap te zetten: het wezenlijke, het zelf, het ziende te zien, te ontmoeten, te ervaren.'

Er zijn geen aanknopingspunten om aan te nemen dat de begrippen inwisselbaar zijn.

CONCLUSIE

In deze scriptie wilde ik een antwoord vinden op de vraag:

Is het begrip authenticiteit synoniem aan het begrip zuiverheid beschreven in de yoga sūtra's van Patañjali?

Is het de zogenaamde oude wijn in nieuwe vaten?

Om een antwoord op deze vraag te kunnen vinden heb ik eerst onderzocht wat authenticiteit betekent vanuit westers perspectief. Dit heb ik gedaan door middel van een literatuuronderzoek aangevuld met een telefonisch interview met Bas Blekkingh docent op de universiteit Nyenrode. Daarna heb ik onderzocht wat verschillende auteurs in hun commentaren schrijven op de yoga sūtra's van Patañjali over het begrip zuiverheid.

Nadat ik vanuit zowel westers als oosters perspectief literatuuronderzoek had gedaan heb ik onderzocht of er overeenkomsten danwel verschillen bestaan.

Het begrip zuiverheid leidde bij mij in het begin, bij het schrijven de scriptie, wat tot verwarring. Zowel het begrip sauça als het begrip sattva suddhi wordt door een aantal schrijvers vertaald als zuiverheid. Dijkstra doet dit niet en vertaalt sauça als reinheid en sattva suddhi als zuiverheid. Deze vertaling vond ik inzichtelijk want met het vorderen van de scriptie, vorderde ook mijn inzicht in de sūtra's en kwam ik tot de conclusie dat reinheid vooraf gaat aan zuiverheid. Immers reinheid staat opgenomen in sūtra II-32 en is een onderdeel van de zelftucht en als de voorschriften (niyama) gevolgd worden kan zuiverheid (zuiverheid van geest of mentale zuiverheid) zoals beschreven in sūtra II-41 volgen.

Patañjali beschrijft zodoende een weg die je bewandelt en die resulteert in innerlijke zuiverheid (sattva suddhi). Die innerlijke zuiverheid maakt het uiteindelijk mogelijk om het Zelf te schouwen.

Blekkingh beschrijft ook een weg die de lezer kan bewandelen. Blekkingh beschrijft de weg aan de hand van het zogenaamde zevenschillenmodel, waarbij elke schil zijn eigen probleem en oplossing heeft. Als de schillen denkbeeldig zijn afgepeld kom je bij je binnenste schil (je kern) en vanuit daar stuur je je gedrag. Blekkingh gaat van buiten naar binnen, naar de authenticiteitsschil, en dan van binnen weer naar buiten. Het gedrag op die manier sturen leidt tot echt en betrouwbaar gedrag, ook wel authentiek gedrag genoemd.

Ik zie overeenkomst in het bewandelen van een weg, een weg die zelfdiscipline vraagt van de 'wandelaar', maar de uiteindelijke bestemming is anders. Het pad van Patañjali leidt uiteindelijk naar het kunnen kijken naar jezelf of om in de woorden van Patañjali te spreken 'het zelf te schouwen.' Het pad dat Blekkingh beschrijft leidt uiteindelijk naar je missie.

Misschien wel oude wijn in nieuwe vaten voor wat betreft sauça en authenticiteit. Hiermee zou de scriptie geëindigd kunnen zijn maar na het schrijven van de scriptie vroeg ik mij af of dit nu wel zo is.

Bedoelt Blekkingh niet gewoon om rajas minder te laten trekken, als hij het erover heeft om je authenticiteit leidend te laten zijn en niet je ego leidend te laten zijn? De gebondenheid aan het ego te laten oplossen? De trekkracht van de begeerte om jezelf op een hoger plan te stellen te laten varen en zo een staat van geluk en harmonie te ervaren, namelijk sattva? Hierbij zijn rajas en tamas er nog steeds maar zijn ze vermengd met elkaar en manifesteert zich dan vervolgens onder andere als devotie en liefdadige werken zoals Worthington in haar boek aangeeft. Kortom, er zijn voldoende raakvlakken te vinden tussen de begrippen authenticiteit en zuiverheid, maar ze te beschouwen als synoniemen is te eenvoudig.

LITERATUURLIJST

Blekkingh, Bas W. 2006,

Authentiek leiderschap – ontdek en leef je missie, *Den Haag, Academic Service (SDU Uitgevers)*

Dijkstra, Jogchum en Cantore, Salvatore 1980,

Patañjali's sūtra's: Zien door Yoga – direct vertaald uit het Sanskriet, verantwoord en toegelicht, *Haarlem, De Toorts*

Plenckers, J.L. 2002,

Yogavidya Chakravidya, *Bilthoven, Saswitha Opleiding voor Yoga en Wijsbegeerte*

Stam, Ajātā 1996,

Yama en Niyama - de oudste leefregels van Patanjali vertaald naar de hedendaagse tijd, *Stichting Levensschool "Govindadhāma"*

Taimni, Dr. I.K. 1975,

De Yoga-Sūtra's van Patañjali, *zevende druk 2014, Zwaag, Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland*

Worthington, Vivian 1982,

Aspecten van yoga – Geschiedenis van een eeuwenoude filosofie, *eerste druk 1990, Utrecht, Het Spectrum*

Zevenbergen, Leen 2006,

En nu laat ik mijn baard staan – Creatief ondernemen & sprankelend inspireren, derde druk 2006, Amsterdam, Uitgeverij Business Contact

Van Dale Groot woordenboek van de Nederlandse taal

Door C.A. den Boon en D. Geeraerts, veertiende herziene uitgave 2005, Utrecht, Van Dale Lexicografie bv

Nieuw Woordenboek der Nederlandsche Taal

Door J. H. Van Dale, 1872, 's Gravenhage, Martinus Nijhoff
Uitgave 1992, Hoevelaken, Verba